

constant, i que fins s'estén als portuguesos del S XIV que escriuen en cast. (el traductor de Gower, *DECH*, I, 360a40) i al leonès de Miranda do Douro (V per a tota la qüestió aquesta obra meva, lín. 37-60) Com en tantes conservacions de fets del ll. vg sovint hi ha un paralelisme dels extrems extrem NO. (fr), extrem E (Balcans), extrem SO (gall-port. i basc) D'altra banda cal evitar la tendència simplista en part hi havia distincions a fer, d'època i de grau; en part la influència francesa no fa més que reforçar i prolongar la vida, provisòriament, d'una cosa no forastera però decadent. En cast sí que hi ha més estrangerisme que altra cosa, almenys quan es tracta dels casos escadussers dels Ss XVI-XVII A Galícia no dubto que la influència dels romeus francesos ho va reforçar. Però més al S., ja és diferent

En cat. també degué haver-hi una mica de totes dues coses, car ho trobem en certs ambients poc o molt exposats a més influència gallo-romànica en una disposició dels Templers, de l'any 1181 (si bé traduïda al cat. en data més tardana): «en cascuna rua de la may-só, en la c<u>al los malaltes jasen, que 9 servidors sien posatz a lur servici, los calen --- humilment laven lurs peus e lurs caps, e ls torquin lurs draps ---» (MiretS, *TemplH*, 541); «la supressió d'aquest dret, i la rebaixa de l'altre és ço que, junt amb la concessió d'un alfòndic o d'un barri (rua), a favors dels nostres mercaders, ha de gestionar, en la part comercial de la seva ambaixada, Pere des Portes, enviat l'any 1293, per Jaume I al Rei de Xipre», Nicolau d'Oliver (L'Expansió de Cat a la Med Or, 164 15); «anats per las ruas e places ---», Reixac (*Questa*, 94), «El Carrer de la Rua» ha quedat com a nom especial d'un dels més antics i distingits dins la vila de Prada (on hi ha el Palau de Justícia, 1960) La *Rua Catalana*, la famosa artèria urbana de Nàpols, ja figura així en el *Decam* català de 1429 (II, § 5, 96 22f.) mentre que l'original italià porta la *Ruga Catalana* (ed 1961, 93 27).

DERIV: *Ruada* 'corrua, renglera llarga'. NOLLER ho porta dels seus estius a Cerdanya; Coromines, del sojorn juvenil a l'Empordà i de la família empordanesa: «Però En Rodon frisava, el temps corria, ruades y més ruades de gent anavan entrant encara», NOLLER (*La Febre d'Or*, I, 16); «Allí [Muntanya Pelada] van brenar, en una glorieta desde on se veia la gran ruada ['rengleres de cases'] de la ciutat, ajeguda a la vora del mar llatí», Coromines (*Presons Imag*, I, 143); «A prop mateix del port de Navacerrada hi havia un pendent de neu, una ruada esplèndida, paratges --- de neu: immenses ruades, soledats inacabables, encantades i solcades de tant en tant per les copes dels pins» (cartes a Amadeu Vives, 12-IV-1900, O C Cast).

«Els pergamins --- restaren --- sota les golfes, en el desordre de les darreres investigacions: com lava d'un volcà que es refreda, en la ruada cap al mar»; «En Joan --- feia seguir darrera d'ell una estranya ruada d'homes i dones, que entrava al campament amb bruels esqueixats ---», «El cor lleuger, l'ànima esbandida, restà una bella estona enlluernat, com si flotés ingràvid en la ruada d'un somni»; «aviat foren a la

clina, d'on esplaiaren l'esguard devés Ribelles, Sant Aniol i Talaià, a l'altra banda del torrent, cap a on davallaven fosques ruades de boixos i d'alzines», «Barcelona --- en lluita sempre contra l'Estat, assaltada per espesses ruades [així autògraf] d'emigrants, obrera als lladres i als assassins de tot arreu, contaminada de tota mena de febres i de revoltes ---» (cf *ruera*, infra), Coromines (*Silèn*, II, 56; Joan Apòstol, III, 62, L'Avi dels Mussols, IV, 148; *Pigmalió*, VIII, 126, *Prometeu*, xv, ii, 249; un altre, *Pigmalió*, I, 37).

Ruejar [-etjar] 'formar sècs els corrents en la mar'. «També en els punts més abrigats de sa costa de roques, la mar ruetja, però no constantment, --- de tant en quant ve una ona més poderosa, que puja i gisca dins els xaps més fondos», Arx. Ll Salvador (p 127), anàlogament *ruar* en Ruyra (si bé en aquest hi pot haver alguna influència del sentit en què usen *ruada* NOLLER i Coromines, obres de 1890-1900): «el mar ve a ser el cor del nostre planeta, el gran centre de circulació, ja que d'ell ixen los núvols que ruen pel cel» (*Pinya de Rosa*, I, 174). *Arruar-se* 'reunir-se per posar-se en camí' (DAg): «Aguayta com hi abocan los pols ses nuvolades, / que ab llurs ramats aplegan lo Llevant y Ponent. / s'arruan y espesseixen, al tro arremolinades, / de mon fuet de flama que, atiadó, 'ls encén», Atl, IV, 28c; «tant bon punt los deixa veure lo viarany ---, s'arruan los mariners anant-se'nhi a grossas collas» (Verd, Inèd Barcino, 161) «L'esqueixalada serra --- arruant-se avall, avall, per la gorja de la Tet, fins a l'infinit», NOLLER (*Pilar Prim*, O C, 80); «el jovent patriota s'arrua cap a les portes cantant *Els Segadors*», id. (*Mem Lit*, 1902, p 226); «Al peu de son gran finestral negrejava la boscuria, arruant-se precipici avall, tofuda ---», id. (O C VIII, 138 15)

Ruer mallorquí i menorquí, *ruera* en el Maestrat: «conjunt de persones o animals en la mateixa direcció va passar una ruera de gent que fea temor, una ruera de formigues», CSalvador (Benassal, *Misc Fabra*, 259), «Camí de la Solana amunt - puja la ruera de gent», id. (*Les Festes de Benassal*, 84); «—Sí —diu Ariel— pareu-vos en escúpols, / --- / I si'ls cristians vos entren a rueres / vostres poblats, deixeu-vos posar jou!»; «una ruera de gent», GaGirona (*Seidia*, 46, *Vocab del Maestr*, s v. *gent*, § 4)

Arrugar renovació del ll. RÜGÄRE, id.; antigament, i encara ara a les Illes, *ruar*, intr. 'arrugar-se': «les galtes li ruaren, e perdec lo parlar», *VidesR*, 128v1, amb el part. *ruat*: «un femna ve<I>la ruada, corba anán», id., 258v2 (traduint *rugosam*, 813.31), «ay lassa! Bé deç aver fa<I>lonia, / car per aytal me cambia: / yo só nina, ell veyll ruat», *Set Savis*, v. 1428; «Jhesú Xrist --- tants eren los seus treballs, que paria que fos vell, que la cara tenia ruada», StVicentF (*Quar*, 222 194); «los ulls, lagrimosos, ab laganya, tota ruada e descolorida ---», *Curial* (NCL III, 224); «si ans de temps só vist blanc e ruat», Ausiàs LXXXIV, «--- / quants anys havia; / lo cap tenia / ja bruxellat, / lo front, ruat, / e no paria» ['ja no infantava'], JRoig (*Spill*, 4468).

«Una dona tota d'argent, quasi ab lo ventre un poc